

Täysistunto

Perjantai 17.11.2023 klo 13.00—13.28

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 13.28.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (13.00—13.28).

Viron parlamentin puhemies Lauri Hussar seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa klo 13.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Viron parlamentin puhemies Lauri Hussar seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta lausun arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 16.11.2023 antanut hallituksen esityksen HE 84/2023 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 49, 58, 65, 100, 116, 117, 120, 121, 123-125, 127, 129-134, 136-143, 145-147, 149, 150, 152-159, 161-165, 167/2023 vp.

2.3. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 15.11.2023 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 25-30/2023 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2023 vp

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 8/2023 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 16.11.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa Ilmari Nurminen on Pekka Aittakummun kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

8 §

Mietintö ”jaa”, Ilmari Nurmisen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 86, ei 68; poissa 45 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 57/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 9/2023 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 16.11.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa Laura Meriluoto on Ilmari Nurmisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Laura Meriluodon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 85, ei 68; poissa 46 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 59/2023 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Lakialoite laiksi opintotukilain 11 ja 15 f §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 16/2023 vp Saara Hyrkkö vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

— Keskustelua, edustaja Hyrkkö. [Hälinää] — Pyydän siirtymään kaikkia, jotka eivät jää tänne istuntoon, tuonne ulkopuolelle. — Ja nyt sitten edustaja Hyrkkö.

Keskustelu

13.05 Saara Hyrkkö vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opiskelijoilta ei ole mikään pakko leikata, päinvastoin: opiskelijoiden toimeentuloa pitäisi parantaa. Olemme siksi jättäneet rinnakkaislakialoitteen, jossa esitetään opintorahan korottamista 50 eurolla. Opintoraha on opintotuen osasista se, joka parhaiten kohdistuu tuen tarpeessa oleville. Samalla tavoitteena on vähentää opintotuen lainapainotteisuutta.

Opintolainakanta on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2017 eli varsin lyhyessä ajassa. Kehitys on huolestuttavaa erityisesti kasvaneen korkotason takia. Opiskelijat valmistuvat usein kymmenientuhansien lainat niskassaan. Suuri opintolaina eriarvoistaa nuoria. Tiedämme, että kynnys turvautua lainaan on korkeampi niillä nuorilla, joiden tausta on taloudellisesti epävarmempi. Pahimmillaan lainapainotteisuuden voimakas kasvu nostaa kynnystä hakeutua ylipäättään koulutukseen. Entistä suuremman velkataakan kanssa valmistuvien mahdollisuudet hankkia esimerkiksi omaa asuntoa tai tehdä muita, taloudellista vakautta vaativia elämän suuria päätöksiä ovat kapeampia. Eri aloille valmistuvat nuoret ovat myös lainan takaisinmaksun osalta keskenään eriarvoisessa asemassa.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tuonut eduskuntaan esityksen, joka entisestään lisää opintotuen lainapainotteisuutta ja on siten omiaan kasvattamaan opiskelijoiden niskassa olevaa velkataakkaa. Tämä on kuin ripottelisi avohaavaan suolaa ja länttäisi laastarin päälle. On täysin kestämatöntä, että hallitus siirtää valtion velkataakkaa opiskelijoiden kannettavaksi, eikä tämä kehitys ole valtiollekaan riskitöntä tai ilmaista. Tällä viikolla hyväksytyssä lisätalousarviossa opintolainan valtiontakaukseen varatut määrärahat kasvoivat lähes 55 miljoonaa euroa, ja sillä muuten rahoittaisi jo melko tuntuvan korotuksen opintorahaan.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa esitetään tosiaan opintorahan korottamista 50 eurolla. Se ei tietenkään vielä riitä kattamaan todellista tarvetta parantaa opiskelijan toimeentuloa mutta olisi ensimmäinen askel. Aloitteessa on esitetty yhtenä mahdollisena tapana rahoittaa osa tästä korotuksesta pienentämällä opintolainahyvitystä maltillisesti. Tällöin korotuksen vaikutus julkiselle taloudelle olisi jotakuinkin 28 miljoonaa euroa, mikä voitaisiin rahoittaa esimerkiksi perumalla hallituksen esittämät ja asiantuntijoiden laajasti kritisoimat veronkevennykset saastuttaville autoille sekä oluelle. Aloitteessa ei suoraan oteta kantaa opintolainan määrään, mutta kuten edellä totesin, lainakannan moninkertaistuminen lyhyessä ajassa ja opiskelijoiden kasvaneet velkamäärät ovat varoitusmerkkejä, joita hallituksenkaan ei kannattaisi ohittaa. Hallitus on kuitenkin esittänyt, että lainamäärää kasvatetaan 200 eurolla. Ilmeisesti tarkoituksena on paikkailla hallituksen itse tekemiä leikkauksia opiskelijoiden toimeentuloon, siis esimerkiksi opintotuen indeksijäädytystä ja asumistuen leikkauksia. Vihreät eivät tekisi mitään näistä heikennyksistä opiskelijoiden toimeentuloon. Taloutta on mahdollista tasapainottaa myös kasaamatta kohtuutonta taakkaa nuorten niskaan.

Arvoisa puhemies! Olen itse tehnyt eri rooleissa töitä opintotuen parissa jo lähes 15 vuoden ajan, ja selväksi on käynyt, että opintotuki on eräänlainen politiikan heittopussi. Sitä se on totisesti myös Orpon hallitukselle. [Ben Zyskowicz: Ja vihreille!] Vielä viime keväänä kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo vakuutti, että opintotuki rajataan kokoomuksen

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

ajamien indeksileikkausten ulkopuolelle, mutta pääministeri Orpon johdolla tältä lupaukselta sulji pohja. Samaan aikaan myös asumistuen leikkaukset lohkaisivat opiskelijan kukkarosta ison siivun. Luottamus on politiikan kovinta valuuttaa, ja on minusta tyrmistyttävää, että kokoomus aikoo jälleen pettää opiskelijat. Monella meistä on tuoreessa muistissa kokoomuksen räikeästi vuonna 2015 pettämä koulutuslupaus ja silloin tehty massiiviset koulutusleikkaukset. [Petteri Orpon välihuuto] — Ja nyt kun pääministeri on paikalla täällä salissa, niin vetoan pääministeriin ja koko hallitukseen, että arvioisitte uudestaan vielä näitä nuorten niskaan kasattavia leikkauksia, jotka pahimmillaan kyllä voivat näkyä hyvin pitkäaikaisina vaikutuksina nuorten hyvinvoinnissa. [Timo Heinonen: Tämä hallitus panostaa merkittävästi koulutukseen!]

Arvoisa puhemies! Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ei, ikävä kyllä, ole ollut kuitenkaan kovassa huudossa Orpon hallituksen pöydissä. Opiskelijoiden kurittaminen ja velkataakan kasaaminen nuorten harteille opintolainan muodossa on tästä vain yksi esimerkki. Hallituksen omienkin arvioiden mukaan taakka talouden sopeuttamisesta kasautuu tosiaan ennen kaikkea nuorten harteille. Päätökset leikata nuorilta samalla, kun esimerkiksi pääministerin ja oluen verotusta kevennetään, ovat minusta käsittämättömiä arvovallintoja, mutta sen sanon, että arvostan tietenkin sitä, että pääministeri on läsnä tässä tärkeässä keskustelussa koskien lakialoitettani opintorahan korottamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi vastauspuheenvuoro tähän, ja sitten mennään puhujalistalle. Muistutan, että me lopetamme kello 13.30 joka tapauksessa, ja sitten tämä keskeytetään, vaikka keskustelu vielä jatkuisi. — Mutta edustaja Zyskowicz.

13.10 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Edelliselle puhujalle on sanottava, että tämä Orpon hallitus satsaa satoja miljoonia euroja koulutukseen ja tutkimukseen. [Timo Heinonen: Kunnianpalautus!] Tällainen koulutuksen kunnianpalautus on pakko tehdä sen hallituskauden jälkeen, jossa vihreät olivat mukana, koska he pettivät sen lupauksensa äänestäjille, [Pia Viitanen: Nyt on aika paksua!] että he peruvat kaikki Sipilän hallituksen aikaiset koulutusleikkaukset. Tätä lupautta vihreät eivät pitäneet.

Mitä tulee opiskelijoiden tilanteeseen, köyhän perheen lapsi voi olla köyhä opiskelija, mutta eivät opiskelijat lähtökohtaisesti ole köyhiä. Kyseessä on väliaikainen elämänvaihe, jonka he ovat valinneet, joka parantaa heidän tulevaa palkkaansa, parantaa heidän työllisyysennustettaan, parantaa heidän työnsä mielekkyyttä.

Te vaaditte lisää rahaa opintorahaan. Vaatisitte edes opiskelijoiden mielenterveystyöhön, se olisi paljon oikeampi kohde.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä toinen vastauspuheenvuoro, edustaja Hyrkkö, ja sitten menemme puhujalistaan.

13.11 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Zyskowiczille kommentista ja kirittämisestä. Me tietysti täältä oppositiosta käsin pyrimme kirittämään ja parantamaan hallituksen tekemää politiikkaa, joka vaikuttaa tämän maan nuorten tulevaisuuteen hyvinkin dramaattisesti.

Haluan muistuttaa, että viime kaudella todella teimme erittäin merkittävät panostukset koulutukseen kaikille koulutusasteille ja peruinme merkittävän osan niistä heikennyksis-

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

tä, mitä kokoomus hallituksessa ollessaan teki muun muassa varhaiskasvatukseen ja myös monille muille koulutusasteille. Tilanne on toki se, että sitä kuoppaa edelleen täytetään, ja olen iloinen siitä, että hallitus on päättänyt pitää kiinni viime kaudella sovitusta parlamentaarisesta sovusta, jonka mukaan tutkimus- ja innovaatiotoimintaan satsataan rahoitusta, ja sitä varmasti oppositiosta käsin tuemme. Mutta se ei tarkoita, että näitä nuoriin kohdistuvia täysin kohtuuttomia leikkauksia tulisimme tukemaan nyt tai myöskään jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

13.12 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskoviczille sanoisin, ettei muidenkaan etuusryhmien kohdalla perustella sitä, että tämä on vain väliaikaista ja sen takia niitä leikkauksia pitää sietää. Ihme, että nuoret ihmiset ovat niitä, joiden pitää tämä vain sietää. Itse toivoisin, että tässä argumentaatioissa olisi myös jonkinlaista tutkimuspohjaa.

Arvoisa puhemies! Opintorahan taso ei ole enää pitkään aikaan mahdollistanut täysipäiväistä opiskelua. Siksi lakialoitteen tavoite opintorahan nostosta 50 eurolla kuukaudessa on tärkeä ja kiireellinen. Ja tämä on vasta ensimmäinen askel. Meidän on myös pidemmällä aikavälillä parannettava opiskelijoiden toimeentuloa vielä kunnianhimoisemmin ja järjestelmällisemmin. Opiskelijoiden toimeentulon vahvistaminen on olennainen kysymys myös, jos haluamme saavuttaa tavoitteemme koulutustason nostosta. Sekä toisen asteen että korkeakoulujen opiskelijajärjestöjen viesti meille päättäjille on selkeä: opintotuen uudistamisessa keskeisintä on opintorahan tason nostaminen ja opintotuen lainapainotteisuuden vähentäminen. Ja tätä mieltä ovat itse asiassa monet asiantuntijatkin. Eli opintotukiudistusta ei tule tehdä ilman tuntuvia lisäresursseja.

Suomessa opintoraha on pienempi kuin muissa Pohjoismaissa. Meillä tasoa ei ole myöskään samalla tavalla systemaattisesti tarkastettu kuin muissa Pohjoismaissa. Marinin hallitus palautti opintorahan indeksiin ja teki tärkeitä indeksikorotuksia. Orpon hallitus taas puolestaan on päättänyt, että indeksitarkistuksia ei tehdä seuraavan neljän vuoden aikana. Tämä on käsittämätön päätös tilanteessa, jossa elinkustannukset nousevat.

Arvoisa puhemies! Niin nousevat myös lainojen korot ja lainanottamisen riskit. Meillä opintolainan osuus opintotuesta on ollut aina merkittävä, mutta tämä kehitys on viimeisinä vuosina kiihtynyt. Tähän vaikutti Sipilän hallitus, joka leikkasi opintorahaa ja lisäsi opintolainan osuutta opintotuessa. Opintolainakanta onkin sitten tuplaantunut kuudessa vuodessa. Opiskelijoiden velkaantuminen ei haittaa tätäkään hallitusta, joka kiihdyttää kehitystä entisestään nostamalla myös reilusti opintolainan valtiontakauksia samalla, kun se jäädyttää opintorahan indeksit. Osa joutuu ottamaan opintolainaa jo toisella asteella, ja tässä on hyvä muistaa sekin, että alle 18-vuotiaiden kohdalla on kyse oppivelvollisten velkaantumisesta.

Hallitus kurittaa opiskelijoita nyt monelta taholta. Leikkaukset asumistukeen yhdistettynä indeksijäädytyksiin heikentävät opiskelijoiden toimeentuloa merkittävästi. On hyvä painottaa sitäkin, että opiskelijat ovat erilaisissa asemissa keskenään: Toiset voivat suhtautua opintolainan ottamiseen huolettomammin kuin toiset. Osalla opiskelijoista on taustajoukkoja, jotka pystyvät paikkaamaan joko osittain tai täysin hallituksen leikkaukset opiskelijan talouteen. Ne, joilla taloudelliset turvaverkot ovat hauraammat, myös kärsivät eniten eriarvoistavasta politiikasta. Tämä on täysin vastoin suomalaisen koulutuspolitiikan

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

punaista lankaa eli sitä, että kaikilla on taustastaan riippumatta oltava mahdollisuus opiskella sitä alaa, mitä haluaa, ja niin pitkälle kuin haluaa. — Tämä kehitys ei ole kestävää opiskelijoiden yhdenvertaisten mahdollisuuksien tai suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta.

Arvoisa puhemies! Tässä lopussa haluaisin vielä huomauttaa, että opintorahan osuus opintotuesta oli suurimmillaan vuonna 1992, jolloin sen osuus oli 57 prosenttia, ja se oli Esko Ahon hallituksen opintotukiuudistuksen jälkeen, ja se opintotukiuudistus tehtiin erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Tässä on minusta hyvä muistaa se, että vaikeinkin taloudellisina aikoina voidaan satsata myös hyvin tuntuvasti nuorten hyvinvointiin, jos tahtoa on. Sitten opintorahan osuus opintotuesta onkin romahtanut, mutta siksi juuri tämä lakialoitteen tavoite opintorahan nostosta 50 eurolla kuukaudessa on erittäin tärkeä ja kiireellinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Joona.

13.17 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nyt todella on käsittelyssä täällä aloite, jolla halutaan parantaa opiskelijoiden taloudellista asemaa. Viime aikoinahan me olemme enemmänkin käsitelleet tässä salissa hallituksen esityksiä, joilla pyritään heikentämään opiskelijoiden toimeentuloa. Vaikka ennen vaaleja muun muassa pääministeripuolue kokoomus lupasi, että opintotuen indeksisidonnaisuutta ei lähdetä heikentämään eikä sillä tavalla madalleta opintorahan arvoa, niin kas kummaa, sitten vaalien jälkeen ensimmäisenä syksynä olemme täällä todella käsitelleet esityksen, joka luopuu nyt sitten opintotuen indeksisidonnaisuudesta, ja tältä osin opiskelijoiden rahanarvo heikkenee. Toisekseen nämä massiiviset asumistuen leikkaukset, jotka hallitus myös haluaa runtata läpi, tuntuvat kyllä rankasti monen opiskelijan kukkarossa ja siltä osin pienentävät toimeentuloa ja vaikeuttavat arkea.

Arvoisa puhemies! Tässä kun puututaan nyt enemmän tähän opintorahakokonaisuuteen, niin ajattelisin, että varsinkin kun hallitus itsekkin on ajatellut käynnistää tämän opintotuen kokonaisuudistuksen ja varmaan tänä päivänä se keskeisin huoli, mikä monella on, liittyy siihen, että varsinkin näinä aikoina, kun korot ovat nousseet, tämä kasvava opintolainan määrä on myös johtanut siihen, että opintolainasta on tullut jokaiselle opiskelijalle entistä kalliimpaa, takaisinmaksun osalta on entistä enemmän ongelmia, niin varmasti tämä osaltaan tulee myös sitten vaikuttamaan esimerkiksi siihen, haluavatko opiskelijat jatkossa nostaa opintolainaa siinä mittakaavassa kuin nyt sitten hallituskin heitä tähän on ohjaamassa.

Arvoisa puhemies! Ajattelen, että tämän opintotuen kokonaisuudistuksen osalta varsinkin tähän opintolainaan liittyen tulisi pohtia ainakin kahta asiaa.

Ensimmäinen liittyy tämän lainan korkoavustukseen eli siihen, millä tavalla voitaisiin tukea nimenomaan kaikista pienituloisimpia opiskelijoita, jotka eivät enää ole mahdollisesti oikeutettuja opintorahaan, niin että he saisivat avustusta siihen, että he saisivat nämä korot anteeksi tai Kela tukisi näissä. Niitä tulorajojahan ei ole pitkään aikaan nostettu, jotta tämä voitaisiin tehdä.

Toinen liittyy sitten ylipäättänsä siihen turvaan, jonka julkinen valta pyrkii opiskelijoille tarjoamaan. Nykyäänhän meillä on käytössä tämä opintolainahyvitys, jolla on toisaalta haluttu kannustaa nopeampaan valmistumiseen ja sitten sitä kautta saatavaan hyötyyn opin-

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

tolainoissa, mutta jos katsotaan kansainvälisiä esimerkkejä, niin kyllä kaikissa muissa maissa, missä vastaavanlaisia järjestelmiä on, idea on siinä, että pyritään nimenomaan tukemaan heitä, jotka syystä tai toisesta eivät työllistyäkään opiskelun jälkeen, kun ovat valmistuneet. Siltä osin toivoisin, että näitä elementtejä nyt pohdittaisiin siinä yhteydessä, kun tätä kokonaisuudistusta tehdään.

Varmaan sitten myös tämä opiskelijoiden esille nostama asia opintolainan korkokatosta on sellainen asia, jota olisi syytä hallituksen pohtia, jotta tulisi myös niitä esityksiä, jotka eivät heikennä opiskelijoiden asemaa, kun nyt on suunta ollut hieman toinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

13.20 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aina välillä etenkin täällä salissa tuntuu siltä, että opiskeluajan pitäisi olla joku kärsimyksen tie, via dolorosa, että opiskelijat eivät saisi kantaa huolta mistään ja he eivät saisi valittaa mistään sen takia, että aiemmin on ollut vielä huonommin. Mutta näinhän se ei missään nimessä ole, ja minusta tämä edustaja Hyrkön tärkeä aloite itsessään nostaa esiin sen, että aivan samalla tavalla kuin kaikilla muillakin ryhmillä, olipa kyse sitten työttömistä, opiskelijoista, eläkeläisistä, yrittäjistä tai lapsista, myös opiskelijoilla sekä siellä toisella että korkea-asteella on todellakin oikeus tehdä omaa edunvalvontaansa sekä oikeus puhua omasta tilanteestaan ja siitä, millä tavalla he itse myös ajattelevat, että sitä voidaan parantaa. Nimenomaan opiskelijoilta on tullut palautetta siitä, että hyvinvoinnista ja jaksamisesta kannetaan huolta, ja tämä toimeentulokokonaisuus liittyy aivan olennaisesti siihen, millä tavalla ylipäättään opiskelijat voivat.

Vaikka opiskelijuus on toki väliaikainen ajanjakso, ajattelen niin, että mitä pienempiä ikäluokat ovat, sitä tärkeämpää on satsata niihin nuoriin, jotka siellä kasvavat, ja sen vuoksi jokainen toimi, mitä edistetään, mikä heikentää opiskelijoiden asemaa, on erityisen haitallinen toimi. Nimittäin pienestä porukasta on yhä tärkeämpää pitää kiinni, jotta meillä varmasti on tulevaisuudessa edes sen verran nuoria työntekijöitä, yrittäjiä ja muita tärkeitä yhteiskunnan toimijoita, joita nyt sitten tarvitaan.

Lopuksi sanon vielä sen, että opiskelijoilta leikkaaminen ja tämä opiskelijoiden velkaantumisen kiihdyttäminen paitsi vaikuttavat tähän toimeentuloon ja lisäävät haasteita siinä myös lisäävät epävarmuutta yleisesti omasta pärjäämisestä, yleisesti tulevaisuudesta.

Jos esimerkiksi viiden vuoden korkeakouluopintojen aikana joutuu nostamaan 30 000 euroa ja hieman ylikin lainaa, minkä osa siis joutuu tekemään, se vastaa ensiasunnon oston käsirahaa. Eli tällä on myös merkittäviä eriarvoistavia vaikutuksia, kun katsotaan, millä tavalla opiskelijat opinpolkunsa aikana ja sen jälkeen myöhemmin esimerkiksi työelämään mennessään pystyvät pärjäämään.

Toinen ongelma, mikä liittyy erityisesti tähän opintolainakokonaisuuteen, on se, että kaikki eivät todellakaan valmistu kovapalkkaisiin töihin. Pitkän korkeakouluputkenkin läpikäyneet ihmiset valmistuvat esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajiksi, valmistuvat sairaanhoitajiksi, ja ei siellä ole tulotaso sen kaltainen, että myöhemmin tätä velkataakkaa ei jotenkin tekisi kipeää maksaa pois.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kiitän vielä edustaja Hyrkköä tästä tärkeästä aloitteesta ja siitä, että opiskelijoiden toimeentulo nostetaan esiin ja siitä keskustellaan ennen muuta myös positiivisessa mielessä eikä aina ainoastaan heikennysten kautta.

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koponen.

13.23 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Toisin kuin opposition puolelta on annettu ymmärtää, hallitus ei ole tekemässä opiskelijoiden elämästä palavilla hiilillä juoksemista. Suomessa on nyt ilmaiset opinnot kautta linjan ihan tohtoriksi asti — ilmaiset opinnot. Tämä hallitus tekee kaikkensa juuri sen eteen, että niin on myös jatkossa. Korkeakouluopiskelijoiden tilanne Suomessa on poikkeuksellisen hyvä ja on sitä myös tämän hallituskauden jälkeen.

Puhemies! Elämme kroonisesti yli varojemme koko ajan miljardimittaluokassa, ja siksi on kyettävä joustamaan — myös ilmaista koulutusta saavan korkeakouluopiskelijan. Opiskelijoille on tarjolla edelleen äärimmäiset hyvät edut, ja opintoraha on siis pysymässä hallituskauden ajan samana. Sitä ei leikata. [Välihuuto vasemmalta] Täällä sanottiin, että vaikeina aikoina täytyy pystyä satsaamaan myös opiskeluun, ja sitähän tämä hallitus juuri tekee: muun muassa 200 miljoonaa perusopetukseen — pistetään opiskelijoiden tuki kuntoon, mikä olisi pitänyt tehdä jo viime hallituskaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyydän kiinnittämään huomiota, että puolelta lopetamme, mutta se ei estä tietenkään ottamasta puheenvuoroja. — Edustaja Hamari.

13.24 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Asiat voivat olla edelleen huonosti, vaikka ne olisivat paremmin — viittaen tässä edustaja Perholehdon puheenvuoroon.

Nuoret ja opiskelijat ovat tulevaisuus. Hallituksen säästötoimien kohdistaminen eritoten nuoriin ja opiskelijoihin on valitettavan lyhytnäköistä. Lääkkeet kestävään talouskasvuun löytyvät osaamistason nostamisesta, koulutuksesta ja tutkimuksesta. Panostetaan niihin. Silloin tämä tarkoittaa myös panostuksia opiskelijoihin. On ainoastaan järkevää pitää huolta opiskelijoista, joiden niskaan kaadetaan jo nykyisellään valtavat paineet. Meidän tulee siis panostaa opiskelijoiden hyvinvointiin tietysti kokonaisuutena mutta turvaamalla eritoten opintorahapainotteinen opintotuki sen sijaan, että opiskelijat pakotetaan ottamaan lisää lainaa tai tekemään yhä enemmän töitä opintojensa ohessa. Opiskelijoiden kuluttaminen loppuunpalamisen partaalle on väärä tie, joka ei johda osaamistason nousuun tai nopeampaan valmistumiseen tai sen puoleen säästöihinkään pidemmällä aikavälillä. Opiskelijoiden ensisijainen työ on opiskella. Tästä ei ole varaa tinkiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

13.26 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minä kiinnitän myös huomiota siihen, että kyllähän opiskelijoilta nyt leikataan, toisin kuin edustaja Koponen tuossa äsken sanoi. Tehdään indeksijäädytykset, leikataan asumistukea — ne ovat aika isoja leikkauksia opiskelijoilla. Sehän tämä hallituksen tie nyt valitettavasti on ollut, ja hyvä, että nyt puhumme sitten parannuksista, mikä tietenkin on aina myönteisempi asia.

Puhemies! Mutta minä muistutan myös siitä, että ennen vaaleja kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo sanoi, että nämä indeksijäädytykset eivät tulisi koskemaan opintotukea. Häneltä kysyttiin, että onko kirkossa kuulutettu tämä, ja se oli kirkossa kuulutettua. Olisin lähinnä edustaja Zyskoviczilta — joka täällä on usein pitänyt puheenvuoroja, hän on vankasti uskonut siihen, että opiskelijoita kyllä voi hieman leikata, niin kuin tänäänkin

Pöytäkirja PTK 58/2023 vp

hän sen sanoi — ehkä lähinnä sitä, että jos kerran näin on, niin olisiko ollut kuitenkin oikeampaa sitten myös ennen vaaleja kertoa tätä samaa sanomaa eikä niin, että sitten vaalien jälkeen tulee iso pettymys, kun kuitenkin leikkauksia tulee.

Koska aikaa on vähän, sanon vaan kaiken kaikkiaan, puhemies, että kannan huolta niistä leikkauksista, mitkä nyt kohdistuvat nuoriin ihmisiin. Monet sosiaaliturvan leikkaukset kasautuvat nuorille, on nämä opintotuen heikennykset, on monia muita, nuorisotyön leikkausta, lastensuojelun jälkihoidon leikkausta. Olen erittäin huolissani näistä, ja sen halusin tässä puheenvuorossa myös tuoda esiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 30/2023 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2023 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2023 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustlain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 67/2023 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2023 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2023 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 21.11.2023 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen